

ВОДОЛІКАРНЯ ДОКТОРА КЕНІГСБЕРГА — УНІКАЛЬНИЙ ФІЗІОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ

100 років тому Миколаїв прикрасився величною спорудою, яка стала своєрідною пам'яткою людини, що замислила її для благородної мети — полегшення страждань та зцілення людини від багатьох хвороб. Ім'я його — Михайло Григорович Кенігсберг.

Лікар-невропатолог, один з розпорядників санаторії «Сухий фонтан», дійсний член відділу Російського товариства «Охранения народного здравия» та спілки миколаївських лікарів, Кенігсберг особливої відомості набуває після відкриття 29 липня 1901 року власного гідропатичного закладу.

Водолікарня Кенігсберга була побудована на «тихий зеленій околиці Миколаєва, неподалік від Бугського лиману» за проектом одеського інженера І.Рейхенберга та за наглядом миколаївського міського архітектора Е.Штукенберга. Майстерне використання форм східного зодчества Єгипту, Магрибу та середньовічної Іспанії дозволяє віднести монументальну двоповерхову споруду до числа найкращих пам'яток архітектури рубежу ХІХ–ХХ століть. Відвідувача вражали витонченість внутрішнього оздоблення та технічні удосконалення для водолікування.

«...з під'їзду він потрапляв до великої приймальні, обставленої м'якими меблями. Поруч знаходився кабінет лікаря та електрична ванна з масивним апаратом до вуглекислих процедур «ete». У середині великої зали у два яруси були влаштовані 25 так званих кабін, обставлених м'якими диванами, столиками та дзеркалами. Поруч — простора світла гідропатична зала, прикрашена ліпниною. Із приладів водолікування звертає на себе увагу величезний душ «Шарко», спіральний душ, сухопарник чи «римська баня» та, нарешті, мармуровий басейн з проточною водою глибиною біля 3-х аршин (2 м 13 см), декілька фаянсових напів-ванн для масажу та обливання, сидячі ванни. Поката підлога устлана плитками та сітками для стоку води.

На 2 поверсі — 14 номерів з м'якими меблями для відпочинку, ваннами та джерелами з водою.

Своєрідний маленький музей техніки являли собою 3-й поверх (мансарда), котельне відділен-

ня та підвальне приміщення, де були встановлені басейни, великий котел корнвалійської системи, американські чавунні водогрійні котли, камера для нагнічування повітря, та ціла система труб».

Глибока криниця на подвір'ї у 22 сажені (47 метрів) забезпечувала лікарню кращою водою у Миколаєві. Водолікарню прикрашав чудовий сад.

Втіливши у собі кращий досвід водолікування давніх індусів, єгиптян, вавілонян, ассирійців та використовуючи свідоцтва великого Гіппократа й видатних гідропатів нового часу: Курі (Англія), Франка (Вена), Куфеланда (Німеччина) та «генія холодної води» Причніца (Австрійська Сілезія), водолікарня Кенігсберга за правом займала ведуче місце на Україні.

Вона працювала цілий рік, за виключенням великих свят. За процедуру сплачували від 50 коп. до 1 руб. Пропускна спроможність лікарні на той час складала 50 чоловік на день. Згодом, у 1910 році при гідропатичному відділенні діяла електросвітлова інгаляційна камера.

Великі втрати водолікарня понесла під час першої світової війни та інтервенції: у 1918 році вона була зайнята німецькими військами, а на початку 1920 року відведена під гуртожиток біженців. В грудні 1920 року водолікарню Кенігсберга у Миколаєві було націоналізовано та передано до Губздороввідділу.

Протягом 6 років відроджували красуню-водолікарню за допомогою Червоного Хреста. 23 травня 1927 року її двері знову були відчинені, але тепер у новому статусі «Фізіотерапевтичної лікарні ім. Жовтневої революції». Пацієнтами лікарні стають робітники миколаївських велетнів — суднобудівних заводів та інших підприємств, військово-службовці-фронтвики.

Спочатку робочий день лікарні складав лише 6 годин на добу: з 12 до 18 год. За пропозицією «Спілки Металістів» Миколаєва вона почала працювати також по суботах з 11 до 17 год., а в останні робочі дні тижня — з 9 до 19 год.

У 1928 році лікарня придбала новий апарат Д'арсанваля, який надавав змогу розширити методи електролікування нервових та інших захворювань.

Значно розширюється територія фізіотерапевтичної лікарні, й у 1934 році вона займає площу майже на півкварталу. З боку вул. Нікольській № 7 розпочинає свою діяльність стаціонарне відділення санаторного типу на 100 ліжок «Нервово-фізіотерапевтичного комбінату», — так з того часу було перейменовано лікарню.

У 1936 р. поруч з головним корпусом комбінату у одноповерховому будинку розміщуються гінекологічне, електролікувальне відділення та рентгенкабінет. Водночас зростає штат здравниці. Якщо у 1927 р. його чисельність дорівнювала 19 чоловік, то у 1941 р. вже 34. Увесь штат неврофізіотерапевтичного комбінату складав 85 чол.

Лікарський персонал складався з досвідчених фахівців. На початку діяльності лікарні у 1927 р. її очолювали професор Ю.К.Беліцький та його заступник Ноццолліні Л.Л. З середини 30-х років комбінат очолив Ф.С.Бабаджан.

Напередодні війни у комбінаті діють два грязевих відділення, вельми потрібні для ревматиків, гінекологічним та нервово-хворим. Грязі привозились з Федорівського лиману, з одеського лиману «Куяльник», Голої Пристані та з соленого озера у Лісках Миколаєва.

З відкриттям у 1928 році стаціонарну для хворих зв'язувалися великі плани: передбачалося перетворити лікарню у справжню здравницю та створити інститут фізичних методів лікування. Але цьому перешкодила війна.

З перших днів Великої Вітчизняної війни у стаціонарі було розташовано неврологічне відділення миколаївської міської лікарні. З 25 червня 1941 р., на його базі було розгорнуто два відділення евакошпиталю № 1748. За період окупації миколаївській здравниці було нанесено відчутних втрат: фашисти пристосували її під військовий шпиталь та конюшню, гідропатичне відділення — під склади для фуражу. Уся цінна художня ліпнина цього відділення була втрачена. Грязелікарню було зовсім зруйновано, басейни для зберігання грязі були перетворені у сміттєві ями. Відступаючи, фашисти знищили технічне обладнання, апаратуру та меблі водолікарні, а з ванн гідропатичного відділення вони зробили «барикади».

У перші повоєнні роки треба було прикласти багато зусиль для відродження лікарні. Велика участь у її відбудові прийняв Миколаївський енергетичний комбінат: він повністю відбудував одноповерховий корпус, а також грязелікарню. З міста Красний Луч Луганський раднаргосп надіслав котел для зруйнованої котельної, а другий котел був відбудований на суднобудівному заводі ім. 61-го Комунара. Ванни та меблі для водолікарні постачали артель «Реммеблі» та приватні особи, апаратуру — різні підприємства України.

У квітні 1944 р. неврофізіотерапевтичний комбінат прийняв перших хворих. В цьому була велика заслуга її головного лікаря Златопольського М.Я. Спочатку лікарня працювала з перервами, але вже у 1948 р. діяли грязеве, гінекологічне та електровідділення. Відновлює роботу стаціонар-санаторій, гідропатичне відділення та масаж. Щоденна пропускна спроможність комбінату зростає до 400 чоловік.

У 1951 р. неврофізіотерапевтичний лікувальний комбінат перейменовано у «Миколаївську бальнеологічну лікарню». Згодом були відкриті такі відділення та кабінети: світлолікування, родоново, сірководневе, кисневих та вуглекислих ванн, парафінолікування, рефлекотерапії, інгаляторій, рентген-кабінет, діє стаціонар на 50 ліжок.

На протязі 60-х—80-х років лікарня була методичним центром надання кваліфікованої фізіотерапевтичної та методичної допомоги, міській та сільській охорони здоров'я. Тут діяли кабінети лікувальної фізкультури, функціональної діагностики, зубний кабінет та відділення субаквальних ванн, що дозволяло кожного дня приймати 450–500 хворих. Тоді ж її перейменовано у обласну фізіотерапевтичну лікарню.

З 1978 р. лікарня носить звання «Установа високої медичної культури». У різні часи її очолювали головні лікарі Кравченко М.А., Стандиченко А.В., Мозкова Г.Ф.

На протязі 100 років існування Миколаївської водолікарні змінювались її назви, та суть залишалась та ж — повертати здоров'я людям.

Тепер це «Комунальний медичний центр реабілітації постінфарктних та неврологічних хворих».